

ปัตตานี-แหล่งตำราเรียนหลักสูตรปอเนาะ การเคลื่อนไหวเงียบๆ ของความรู้ในเมืองปลายแดน

ร้านหนังสือเก่าแก่ขนาดเล็กแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นห้องแถวหนึ่งของทิวห้องแถวเช่า เขตพื้นที่วัดตานีนรสโมสร ตั้งอยู่ไม่ไกลจากสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองปัตตานีมากนัก หากกวาดสายตาเข้าไปในร้าน ก็บอกได้ว่าเป็นร้านหนังสือที่ขายหนังสือปอเนาะ ทั้งภาษาอาหรับและภาษามลายู ทั้งรูปเล่มหนังสือแบบเก่าและแบบใหม่ หน้าร้าน มีป้ายไม้แกะสลักว่า “โมฮัมหมัดอิดริสอัฟคาน”

หนังสือเหล่านั้นช่างกลมกลืนกับสภาพบรรยากาศความเก่าแก่ของร้าน ชวนเราให้รู้สึกอยากเดินค้นหาเรื่องราวของมันตามกลิ่นอายที่อบอวลโดยรอบ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา การเคลื่อนไหวไหลค่านิยมทางการศึกษา ของชาวมุสลิมมลายูในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ที่เปลี่ยนไปตามการเคลื่อนไหวของวันเวลา การดำรงอยู่ของหนังสือเรียน และร้านเก่าแก่เหล่านี้จึงน่าสนใจ

มันดำรงอยู่อย่างไร?

นายอรุณ เบ็ญราฮิม เจ้าของร้านโมฮัมหมัดอิดริสอัฟคาน

“ผมไม่ต้องการให้ขยายใหญ่หรอก แค่อยากให้มีมันอยู่ต่อไปได้เรื่อยๆ ในสภาพเดิมที่ตกทอดจากรุ่นปู่ รวมระยะเวลาเกือบร้อยปี ผมไม่อยากจะเห็นมันตายไป ร้านโมฮัมหมัดอิดริสอัฟคานเป็นร้านหนังสือที่มีขนาดเล็กที่สุด แต่มีอายุร้านยาวนานที่สุด”

เริ่มต้นที่ชายชาวปากีสถาน

เจ้าของร้านร้านโมฮัมหมัดอิดริสอัฟคาน คือ นายอรุณ เบ็ญราฮิม เขาได้เล่าความเป็นมาของร้านหนังสือเก่าแก่แห่งนี้ว่า ผู้ก่อตั้งร้าน คือ นายมุฮัมหมัด-อิดริส เบ็ญราฮิม ชาวปากีสถานผู้ถือสัญชาติอังกฤษ (ยุคที่ปากีสถานยังเป็นส่วนหนึ่งของอินเดีย และอินเดียตกเป็นประเทศอาณานิคมของอังกฤษ) เขาอพยพเข้ามาในประเทศไทยสภานเพื่อฝืนหมอนใบ ด้วยความเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และร่ำเรียนความรู้ทางศาสนาอิสลาม จึงเปิดร้านหนังสือตำราเรียนวิชาศาสนา

หลังจากนายมุฮัมหมัดอิดริส เบ็ญราฮิม เสียชีวิตลงในปี พ.ศ. 2500 นายอับลุกายุม เบ็ญราฮิม ผู้เป็นลูกชายก็ได้สานต่อกิจการเรื่อยมา เมื่อนายอับลุกายุมต้องวางมือด้วยเหตุผลทางสุขภาพ นายอรุณ เบ็ญราฮิม เจ้าของร้านรุ่นที่ 3 ของตระกูล จึงได้ดูแลร้านต่อจากพ่อ เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2546 ที่ผ่านมา

“ตอนที่พ่อวางมือใหม่ๆ อาของผมดูแลอยู่พักหนึ่ง เมื่ออาไม่ไหว ร้านต้องปิดจริงๆ แล้ว ผมจึงเข้ามาดูแลต่อ” นายอรุณ กล่าว

“ราคาห้องเช่าของร้านนี้ เริ่มตั้งแต่เดือนละ 3 บาท จนถึงวันนี้เดือนละ 900 บาท” นายอรุณ เบ็ญราฮิม เจ้าของร้านคนปัจจุบันพูดถึงการเดินทางของร้านผ่านราคาห้องเช่า

นายอรุณ บอกว่า อาชีพหลักของตนคือธุรกิจบ้านจัดสรร กิจการร้านหนังสือเป็นสิ่งที่ทำเพื่อให้มันยังคงดำรงอยู่ต่อไปได้เรื่อยๆ เท่านั้น

“มันคือความรู้สึกผูกพัน ผมกับพี่น้องทุกคนมีบ้านอยู่ ได้เรียนหนังสือ ใช้ชีวิตอย่างสะดวกสบาย ด้วยร้านหนังสือแห่งนี้ ผมไม่ต้องการให้ขยายใหญ่หรอก แค่อยากให้มีมันอยู่ต่อไปได้เรื่อยๆ ในสภาพเดิมที่ตกทอดจากรุ่นปู่ รวมระยะเวลาเกือบร้อยปี ผมไม่อยากจะเห็นมันตายไป ร้านโมฮัมหมัดอิดริส-อัฟคานเป็นร้านหนังสือที่มีขนาดเล็กที่สุด แต่มีอายุร้านยาวนานที่สุด” นายอรุณกล่าวถึงความรู้สึกผูกพันของตนที่มีต่อร้านหนังสือแห่งนี้

ปัตตานี: ศูนย์กลางตำราเรียนศาสนาของไทย

นายฮารุน เบ็ญราฮีม กล่าวว่า ปัตตานีถือเป็นศูนย์กลางของตำราเรียนวิชาศาสนาที่ใช้ในสถาบันปอเนาะของประเทศไทย ไม่ว่าจะปอเนาะในจังหวัดไหน ทั้งยะลา นราธิวาส สงขลา พัทลุง สตูล พังงา กระบี่ ภูเก็ต อูยูธา ฉะเชิงเทรา ปทุมธานี ก็ต้องมารับซื้อหนังสือจากปัตตานี นอกจากนี้ยังมีการส่งไปยังต่างประเทศด้วย เช่น มาเลเซีย

จังหวัดปัตตานีมีร้านหนังสือเฉพาะที่ขายตำราเรียนวิชาศาสนาอิสลามสำหรับการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะทั้งหมด 4 ร้าน คือ PUSTAKA AMAN, โมฮัมหมัดอิดริสอัฟคาน, ฮาริสเทรตดิง และไว.เอฟ.มุฮัมมัดนะหฺดี

ตำแหน่งร้านโมฮัมหมัดอิดริสอัฟคานตั้งอยู่ที่ถนนปัตตานีภิรมย์ ร้าน PUSTAKA AMAN ตั้งอยู่ที่ถนนปรีดา ส่วนร้านฮาริสเทรตดิงกับร้านไว.เอฟ.มุฮัมมัดนะหฺดีตั้งอยู่ที่ถนนฤดี

นายวาหะ สาและ ผู้ดูแลกิจการและเฝ้าร้านหนังสือโมฮัมหมัดอิดริสอัฟคาน ให้ข้อมูลว่า เจ้าของร้านทั้งหมดเป็นญาติกัน แต่ทุกร้านมีความเป็นอิสระ

ต่อกัน ประเด็นราคาหนังสือระหว่าง 4 ร้านนั้น แทบจะไม่ได้แตกต่างกันเลย ขณะนี้ PUSTAKA AMAN เป็นร้านขนาดใหญ่ที่สุด และโมฮัมหมัดอิดริสอัฟคานเป็นร้านขนาดเล็กที่สุด

เขابอกว่า หนังสือจะขายดีที่สุดในช่วงเปิดเรียนของต้นปี เดือนเมษายนถึงพฤษภาคมจะเป็นช่วงที่ยุงมาก เพราะต้องจัดหนังสือตามรายการสั่งของโรงเรียน

นายวาหะ ยังได้แนะนำให้รู้จักหนังสือภาษามลายูเล่มขายดีที่วางขายอยู่ในร้าน ได้แก่ หนังสือของเชคดาเวด บิน अबดุลลอฮฺ อัลฟาฏอนีย์ คือ “มุนยาตุล มุค็อลลี” อธิบายเกี่ยวกับเรื่อง การละหมาด “บุฆยะตุล ตูลลาบ” อธิบายเกี่ยวกับเรื่อง การถือศีลอด การจ่ายซะกาต การประกอบพิธีฮัจญ์ การแต่งงาน การค้าขาย ฯลฯ และ “ฟุรูลุมาซาอิล” ที่อธิบายรายละเอียดใน “บุฆยะตุล ตูลลาบ”

หนังสือของ อะห์มัด บิน มุฮัมมัดชัยนุ บิน มุสต่อฟา บิน มุฮัมมัด อัลฟาฏอนีย์ คือ “ฟาริดะตุลฟารอิด ฟิ อิลมิลอากอิด” อธิบายเกี่ยวกับ การศรัทธาต่ออัลลอฮฺ วันกียามัต สวรรค์ นรก ฯลฯ

หนังสือของเชค अबดุลกอดีร์ บิน अबดุลมุฏฏอลิบ อัลอินโดนีเซียน คือ “ป็อนาวีร์ บาซี ฮาดี” อธิบายเกี่ยวกับการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์

ส่วนหนังสือภาษาอาหรับที่ขายดีคือหนังสือเกี่ยวกับหลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการเรียนรู้เพื่ออ่านตำราเรียนภาษาอาหรับต่อไป คือ “อัลมาตั้น อัลจุมิยะห์” เขียนโดย เชคอัดฎอฮาจ กับหนังสือ “มาตั้นบีนาอ วัลอาซาล” เขียนโดย अबดุลลอฮฺ อัดตันกอซีย

นายวาหะ สาและ ผู้เฝ้าร้านหนังสือปอเนาะด้วยความผูกพันนาน 20 ปี

เส้นทางการพิมพ์ตำราเรียนปอเนาะ ที่วางขายในปัตตานี

นายฮารูน ได้เล่าถึงพัฒนาการการรับหนังสือจากโรงพิมพ์มาวางขายที่ร้านว่า

“ยุคแรกๆ ของร้านจะต้องรับหนังสือจากโรงพิมพ์ ‘สุไลมานมารอียี’ ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศสิงคโปร์ เป็นโรงพิมพ์หนังสือยาวีและอัลกุรอานแห่งใหญ่ที่สุดในเอเชียอาคเนย์ในขณะนั้น เมื่อสุไลมานมารอียีเลิกกิจการ ก็เปลี่ยนมารับจากโรงพิมพ์ในเมืองปีนัง ประเทศมาเลเซีย จนกระทั่งประเทศไทยสามารถผลิตกระดาษได้ด้วยตนเอง จึงรับจากโรงพิมพ์นะห์ดี ตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ เมื่อประมาณ 40 ปีที่ผ่านมาเอง ที่จริงก่อนหน้านี้ สิงคโปร์กับมาเลเซียก็ต้องใช้กระดาษนำเข้าเหมือนกัน แต่ประเทศของเขาอยู่ไม่ไกลจากท่าเรือ จึงทำให้ต้นทุนถูกกว่านั่นเอง” นายฮารูน เล่า

ด้านนายอัมราฎู ฮาลาบี เจ้าของโรงพิมพ์ฮาลาบี ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลตะลุโบะ จังหวัดปัตตานี พูดถึงการเกิดขึ้นของโรงพิมพ์หนังสือตำราเรียนปอเนาะในปัตตานีว่า ช่วงแรกมีโรงพิมพ์ปัตตานีแพร่สตามด้วยโรงพิมพ์มิตรภาพ ทั้งสองโรงพิมพ์เป็น

โรงพิมพ์ทั่วไปที่พิมพ์หนังสือปอเนาะไปด้วย หลังจากนั้นโรงพิมพ์ที่พิมพ์เฉพาะอัลกุรอานและตำราเรียนก็เกิดขึ้น คือโรงพิมพ์นะห์ดี ซึ่งไปเปิดที่กรุงเทพฯ ตามด้วยโรงพิมพ์ฮาลาบี

เขายังได้ประเมินว่า เงินหมุนเวียนในระบบทั้งหมดของตำราเรียนหลักสูตรปอเนาะนั้น อยู่ที่ประมาณ 30 ล้านบาทต่อเดือน

นายอัมราฎู เปิดเผยว่า โรงพิมพ์ฮาลาบีพิมพ์เฉพาะหนังสือเกี่ยวกับอิสลามศึกษาโดยเน้นภาษามลายู ทั้งนี้ก็พิมพ์หนังสือเรียนหลักสูตรปอเนาะด้วยบางส่วน

“อย่างที่โรงพิมพ์ฮาลาบี ก็จะส่งตามร้านในประเทศไทยประมาณ 20 % และส่งออกไปประเทศมาเลเซียประมาณ 80 % ส่งออกไป 3 แหล่ง คือ JAFFARAWAS รัฐกลันตัน JOHOR BAHRU รัฐยะโฮร์ และห้างสรรพสินค้า MYDIN ซึ่งมาเลเซียจะส่งต่อไปที่ไหนดั้น ก็เป็นการดำเนินการของเขาต่ออีกทีหนึ่ง ที่ส่งออกไปมาเลเซียได้มากนั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะรัฐบาลของเขาสนับสนุนการใช้ตำราเรียนเหล่านี้ด้วย” นายอัมราฎู กล่าว

ด้านนางจิตอาวี อับดุลลานาฮาดี ผู้ดูแลร้าน

นายอัมรณ ฮาลาบิ เจ้าของกิจการโรงพิมพ์ฮาลาบิ

“แม้แต่โรงพิมพ์ขนาดเล็กก็ยังมีอยู่ได้ ก็น่าจะเป็นหลักฐานหนึ่งที่บอกว่า ตำราเรียนเหล่านี้ยังคงตอบสนองความต้องการของคนในสังคมนี้มิใช่น้อย”

ไว.เอฟ.มุฮัมมัดนะหฺดี ให้ข้อมูลว่า “โรงพิมพ์นะหฺดี ร้านไว.เอฟ.มุฮัมมัดนะหฺดี และ หจก.อัลอิตกอนเพรส (มุฮัมมัดนะหฺดี) เจ้าของกิจการทั้งสามเป็นพี่น้องกัน”

นางสาวมาซีเตาะ แวนิ พนักงานหจก.อัลอิตกอนเพรส(มุฮัมมัดนะหฺดี) กล่าวว่า “อัลอิตกอนเพรสเป็นโรงพิมพ์ขนาดเล็กและเป็นร้านขายหนังสือด้วย รับจ้างพิมพ์หนังสือเรียนตามที่ถูกคำสั่ง ซึ่งก็มีให้ได้พิมพ์เรื่อยๆ”

แม้แต่โรงพิมพ์ขนาดเล็กก็ยังมีอยู่ได้ ก็น่าจะเป็นหลักฐานหนึ่งที่บอกว่า ตำราเรียนเหล่านี้ยังคงตอบสนองความต้องการของคนในสังคมนี้มิใช่น้อย

นายมะรอฟี กามะ พนักงานขายร้านฮาริสเทรตดิง อธิบายว่า หนังสือในร้านรับจากโรงพิมพ์ 4 แห่ง คือ ฮาลาบิยะ นะหฺดี มิตรภาพ และอัลอิตกอนเพรส นอกจากนั้นร้านฮาริสเทรตดิง ยังรับหนังสืออาหรับจากตัวแทนจำหน่ายในปัตตานี ตัวอย่างเช่น หนังสือ “มุฆนิล มุฆตัจ” ผู้เขียนคือ ชัมชุดดีน-มุฮัมหมัด บิน มุฮัมหมัดอัลคอดีบุดซารีบีเนีย พิมพ์โดยอัลมัทตะบะหฺ อัดเตาฟีกียะหฺ จากประเทศอียิปต์ “อัดติบยาน อาดาบ ฮามาลาติลกูรฮาน”

ผู้เขียนคือ ชัยยิดชะกะเรีย ยาพิมพ์โดยอัลมัทตะบะหฺ นาซารอมุชตอฟิลบาน จากประเทศซาอุดีอาระเบีย “ซัรฮุล ลุมะ” ผู้เขียนคือ อับดุลมาญิด ตูรกี ยาพิมพ์โดย DAR AL-GHARB AL-ISLAM จากประเทศตูนิเซีย “ฮาชียะตุซซอวีรีย” พิมพ์โดยตารูลฟิกรี จากประเทศเลบานอน

หนังสือ ศาสนา และความผูกพัน

นายวาหะ สาและ หรือชื่อที่เรียกกันติดปากของคนทั่วไปว่า “ซูโอะ ปะกาฮารัง” เขาเฝ้าร้านหนังสือโมฮัมหมัดอิดริสอัฟคานได้มานาน 6 ปีแล้ว ก่อนหน้านั้นเคยเฝ้าร้านหนังสือไว.เอฟ.มุฮัมมัดนะหฺดีนานถึง 14 ปี นับว่าเป็นอีกคนหนึ่งที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับร้านหนังสือที่ขายตำราเรียนวิชาศาสนาอิสลามสำหรับการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะมาอย่างยาวนานร่วม 2 ทศวรรษ

สายใยที่ผูกติดให้ซูโอะกลายเป็นคนเฝ้าและดูแลร้านหนังสือขายตำราเรียนวิชาศาสนาอิสลามสำหรับการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะมานานนับ 20 ปี นั่นคือ เขารู้สึกว่าหนังสือเหล่านี้ทำให้ได้ใกล้ชิดศาสนา

นักเรียนกำลังทดสอบอ่านบทละครให้อุซตาซห้ฟัง

“เพื่อให้เด็กนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาได้บรรยากาศการเรียนหนังสือที่ตามปอเนาะแบบดั้งเดิม ผสมผสานการเรียนการสอนแบบปอเนาะกับการเรียนการสอนสายสามัญ เด็กได้นือหาสายปอเนาะด้วย ได้นือหาสายสามัญด้วย”

นางสาวต่วนรอฮานี ดาตุ ผู้อำนวยการโรงเรียนปยุตประชาธิกษั

“การเผ้าร้านหนังสือ ทำให้ผมได้รับความรู้จากอ่านหนังสือในเวลาว่าง ช่วงที่ไม่มีลูกค้าเข้ามา ระหว่างเผ้าร้านก็ได้ท่องซูเราะห์อัลกุรอานไปด้วย รู้สึกว่าได้เข้าใจและใกล้ชิดกับศาสนามากขึ้น บางประเด็นที่อ่านหนังสือเองไม่ค่อยเข้าใจ ก็จะเก็บไว้ถามโต๊ะครูที่เดินเข้ามาซื้อหนังสือ ทำให้เข้าใจมากขึ้น เป็นความสุขที่อาจหาได้ยากถ้าต้องไปทำงานอื่น”

ซูโอะกัลันประสบความสำเร็จสร้างคำอธิบาย ภาพเด็กปอเนาะใส่เสื้อตะไละบลาอกับผ้า โสร่งชาย สวมหมวกกะปิเยาะห์ ถือตำราเรียนสีชมพู เดินขึ้นไปเรียนกับโต๊ะครูประจำปอเนาะ นั้นเป็นภาพที่คุ้นชินตาใครหลายๆ คน ตำราเรียนปกสีชมพู กับเด็กปอเนาะดูจะเป็นสิ่งที่อยู่เคียงคู่กันและเป็นส่วนหนึ่งของมันและกัน

แต่การเดินเข้าร้านหนังสือปอเนาะวันนี้ พบเห็นตำราเรียนปกสีชมพูที่คุ้นตาเพียงกองเล็กๆ ในมุมหนึ่งเท่านั้น นายอัมราญ ฮาลาบี อธิบายว่า ปกหนังสือเรียนปอเนาะในสมัยก่อน เป็นปกหนังสือทำมือด้วยกระดาษปฐพีสีชมพู โรงงานจะผลิตออกมาสีเดียวเท่านั้น ปัจจุบันกระดาษนี้ไม่มีผลิตแล้ว ส่วนเนื้อหาตำราเรียนก็จะพบใส่ในปกเป็นเล่มๆ

นายอัมราญ บอกว่า ตำราเรียนสีชมพูยังไม่ได้หายไปไหน ปัจจุบันก็ยังพิมพ์ตำราเรียนเหล่านั้นอยู่ เพียงแต่เปลี่ยนเป็นรูปเล่มหนังสือที่มีปกหนังสือเหมือนหนังสือทั่วๆ ไป บนเส้นทางเทคโนโลยี การพิมพ์ที่เปลี่ยนไปเท่านั้นเอง

แม้มิใช่ปอเนาะ แต่ก็ยังใช้ตำราเรียนศาสนา หลักสูตรปอเนาะ

ปอเนาะบางแห่งที่ได้พัฒนาตนเองเป็นโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม 2 ระบบ อย่างเช่น อัลมัดรอะฮ์ อัลดันซอฮ์มิยะห์ อัลอิสลามมิยะห์ หรือ

โรงเรียนปยุตประชารักษ์ ก็ยังคงใช้ตำราเรียน หลักสูตรปอเนาะในการเรียนการสอนวิชาศาสนา

นางสาวต่วนรอฮานี ดาตุ ผู้อำนวยการโรงเรียน ปยุตประชารักษ์ ได้ให้เหตุผลของการเลือกใช้หนังสือเหล่านี้ในโรงเรียนว่า “เพื่อให้เด็กนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาได้บรรยากาศการเรียน หนังสือก็ตาบปอเนาะแบบดั้งเดิม ผสมผสาน การเรียนการสอนแบบปอเนาะกับการเรียนการสอนสายสามัญ เด็กได้เนื้อหาสายปอเนาะด้วย ได้เนื้อหาสายสามัญด้วย”

เธออธิบายเพิ่มเติมว่า “คุณพ่อของดิฉัน ในฐานะผู้ก่อตั้งโรงเรียนนี้ เคยฝากไว้ว่า ถ้าระบบโรงเรียนจะพัฒนาเปลี่ยนแปลง ก็ขอให้ระบบการเรียนของปอเนาะยังคงอยู่ต่อไปเรื่อยๆ ดังนั้น เราจึงใช้ตำราเรียนปอเนาะแบบเดิมอยู่”

นางสาวต่วนฮายาตี นิเนา ครูโรงเรียนปยุตประชารักษ์ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “โรงเรียนแห่งนี้ ก่อตั้งมายาวนานประมาณ 50 ปี แล้ว หนังสือการเรียนการสอนศาสนาเคยมีอย่างไร ปัจจุบันก็ยังคงใช้อยู่”

คณะอุซตาซโรงเรียนปยุตประชารักษ์เสริม ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเรียนว่า ส่วนใหญ่หนังสือเกี่ยวกับไวยากรณ์อาหรับและการใช้ภาษาอาหรับ ก็จะใช้หนังสือจากประเทศอาหรับ ส่วนหนังสือเกี่ยวกับการอรรถาธิบายกุรอาน อัลหะดิษ เตาฮีด และทั่วไป ก็จะใช้หนังสือภาษามลายู

ปัจจุบันมีหนังสือเรียนที่ออกโดยกระทรวง ศึกษาธิการสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม ที่มีการจัดการเรียนการสอน 2 ระบบ แต่ ข้อมูลการซื้อขายตำราเรียนปอเนาะจากร้านค้า พบว่า ยังมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลายแห่ง

ที่ยังคงใช้หนังสือเรียนหลักสูตรปอเนาะดั้งเดิม

นายอัมราญ ฮาลาปี อธิบายในประเด็นนี้ว่า บางเนื้อหาสาระในหนังสือศาสนาอิสลามของกระทรวงศึกษาธิการนั้น ยังขาดความความเข้มข้นเชิงเนื้อหา จึงเป็นคำตอบของการคงอยู่อย่างแพร่หลายของตำราเรียนหลักสูตรปอเนาะท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสถาบันการศึกษา

ค่านิยมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปของพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ การศึกษาระบบปอเนาะที่มีในปัจจุบันดำรงอยู่ภายในกลุ่มเล็กๆ กระจายตามพื้นที่ต่างๆ แต่ตำราเรียนเหล่านี้ก็ยังมีชีวิตเคลื่อนไหวบนเส้นทางระบบการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยการปรับเปลี่ยนเคลื่อนไหวเองตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม แม้มันเป็นหนังสือเรียนในมุมชายขอบของ

ประเทศไทย แต่เมื่อหันไปสนทนากับเรื่องราวของมันในจังหวัดปัตตานี ไกลมาจากภาพอดีตเมื่อประมาณร้อยปีที่ผ่านมามาจนถึงวันนี้ ก็พบเห็นบางแง่มุมของมันที่น่าสนใจ

น่าแปลกที่ผู้บุกเบิกเปิดร้านขายหนังสือที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะกลับไม่ใช่คนในพื้นที่โดยกำเนิด แต่คือชาวปากีสถานอพยพ ไม่น่าเชื่อว่าท่ามกลางกระแสค่านิยมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลง ตำราเรียนเหล่านี้ยังคงมีการหมุนเวียนด้วยเงินในระบบปริมาณไม่น้อย สะท้อนถึงการเคลื่อนไหวอย่างเงียบๆ ที่มีความหมายต่อวิถีวัฒนธรรมและการเรียนรู้ของผู้คนแถบนี้ได้อย่างดียิ่ง

อ่าน “ได้” อ่าน “เป็น”

หนังสือเล่มนี้ถูกนิยามว่าเป็นบทวิพากษ์ระหว่างบรรทัดวรรณกรรมร่วมสมัย เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร.รินฤทัย สัจจพันธุ์ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง งานในเล่มเป็นบทวิพากษ์วิจารณ์วรรณกรรมไทยร่วมสมัย บอกเล่าบรรยากาศของวงการวรรณกรรมและวงการหนังสือไทยร่วมสมัย และหยิบหนังสือวรรณกรรมใหม่ๆ มาบอกเล่าและชวนผู้อ่านตีความ ผู้เขียนให้ความสำคัญกับนักเขียนทุกระดับ ตั้งแต่ นักเขียนหน้าใหม่ กระทั่งศิลปินแห่งชาติ เช่น กล่าวถึงผลงานชุด “คนไม่เอาไหน” ของก้าววิโรจน์ คำจำนง นักเขียนรุ่นใหม่ที่ไม่มีผลงานหนาดตา แต่ได้รับการรับรองคุณภาพจากสำนักพิมพ์แพรว ผลงานของนักเขียนรางวัลซีไรต์ เช่น วิภาส ศรีทอง จเด็จ กำจรเดช วินทร์ เลียววาริณ งามพรรณ เวชชาชีวะ อุทิศ เหมะมูล เป็นต้น การได้อ่านบทความจำนวน 64 บทในหนังสือเล่มนี้ จึงเหมือนกับการได้อ่านหนังสือวรรณกรรมถึง 64 เล่มเลยทีเดียว 416 หน้า ราคาเพียง 260 บาท